

HET BIOLOGISCHE 10-PUNTENPLAN

*'Nederland moet forse
stappen zetten om mee te
komen met EU-ambities.'*

Colofon

Het (gedeeltelijk) overnemen en/of kopiëren van dit rapport is uitsluitend toegestaan na overleg met Bionext. Bij overname of kopiëren van (delen van) dit rapport moet Bionext als auteur vermeld worden.

Nadere informatie kan worden opgevraagd bij:

Paulien Hoftijzer (Manager Communicatie) hoftijzer@bionext.nl / 06 520 118 84

Michaël Wilde (Directeur) wilde@bionext.nl / 06 205 35063

Bionext

World food Center

Nieuwe Kazernelaan 2 - D42

6711 JC Ede

030 - 233 99 70

info@bionext.nl

www.bionext.nl

Ontwerp

STUDIO BAARD onderdeel van COCREATIE.NU

INHOUDSOPGAVE

Het biologische 10-puntenplan	5
1. Publieksvoorlichting over de betekenis en waarden van de biologische landbouw	6
2. Geen BTW op biologische producten om de vraag te stimuleren	7
3. Implementatie van ‘true cost accounting’ voor een echte, eerlijke prijs in de keten	8
4. In 2026 zijn alle publiek gefinancierde maaltijden biologisch	9
5. Stimuleren van het biologisch areaal door barrières weg te nemen	10
6. ‘Bio-Check’ in de wetgeving	10
7. Hectare ondersteuning voor ecosysteemdiensten opgenomen in het GLB	11
8. Pachtbeleid dat inzet op langdurig en duurzaam grondgebruik	11
9. Geen patent op natuurlijke eigenschappen én beleid dat zorgt dat biologisch gentech vrij blijft	12
10. 25% van het totale overheidsonderzoeksbudget naar biologische landbouw en voeding	12

HET BIOLOGISCHE 10-PUNTEN PLAN

‘Nederland moet forse stappen zetten om mee te komen met EU-ambities.’

De wereld staat aan de vooravond van een nieuw voedsel- en landbouwsysteem. Het is nu meer dan ooit duidelijk geworden dat we toe moeten naar een landbouwsysteem waarbij boeren onderdeel zijn van de oplossing. Het is tijd voor een systeem waarin klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, bodemverarming en watervervuiling worden aangepakt. Niet later maar nu.

Dit is geen utopie. Biologische boeren laten ons elke dag zien dat het kan. De biologische landbouw is een duurzaam systeem met een bewezen meerprijs, vastgelegd in de Europese wet, geborgd door onafhankelijke controle en gesteund door de consument. Overheden zijn verantwoordelijk voor het keurmerk, in Nederland is dat het ministerie van LNV. Niet voor niets heeft de Europese Commissie biologische landbouw centraal gesteld in haar Farm to Fork Strategy: Brussel zet in op maar liefst 25% biologisch landbouw areaal in 2030.

Wanneer we kijken naar de groeicijfers 2019 in dit trendrapport, dan kunnen we niets anders stellen dan dat de stap naar 25% erg ambitieus lijkt te zijn. Nederland moet met een biologisch landbouw areaal van 3,8% enorme sprongen maken. Er moet een forse groei gerealiseerd worden in zowel vraag als aanbod. De biologische sector zelf wil een actieve bijdrage leveren aan deze transitie door ons te richten op verbreding, verdieping en verbinding:

- Verbreden, niet alleen om te groeien, maar vooral om Nederlandse boeren, die de transitie naar biologische willen maken, perspectief te bieden. Meer aanbod van biologisch betekent immers ook dat de vraag naar biologisch in een gelijk tempo moet groeien.
- Verdiepen, omdat duurzaamheid een continu ontwikkelingsproces is. De biologische landbouw wil koploper blijven en nieuwe ontwikkelingen op duurzaamheidsgebied omarmen.
- Verbinden, omdat wij pas echt grote stappen maken als wij samen het nieuwe landbouw en voedselsysteem inrichten. Dat is inclusief de overheid, onderwijsinstellingen, natuurorganisaties, het bedrijfsleven en uiteraard de consument.

Daarnaast is er sterk beleid nodig, gericht op zowel productie als consumptie. Wij roepen de politiek op om te komen met een sterk biologisch stimuleringsplan, inclusief de volgende 10 punten:

1 PUBLIEKSVOORLICHTING OVER DE BETEKENIS EN WAARDEN VAN DE BIOLOGISCHE LANDBOUW

Een groeiende groep consumenten hecht belang aan maatschappelijke issues als het klimaat, dierenwelzijn, biodiversiteit en gezondheid. Het is daarom belangrijk dat deze groep consumenten weet dat biologische landbouw een positief effect heeft op al deze thema's. Goede publieksvoorlichting is een voorwaarde om de vraag naar biologische producten te stimuleren en de prijsdrempel, die veel consumenten ervaren, te overwinnen.

In Nederland constateert de Rekenkamer¹ dat de minister te weinig doet aan consumentenvertrouwen in biologisch voedsel. Zij stuurt daar niet doelgericht op, bijvoorbeeld door meer bekendheid te geven aan het Europees biologisch keurmerk. Dit terwijl de biologische productie kan bijdragen aan de kringlooplandbouw waar de minister naar streeft. De Algemene Rekenkamer vindt in het consumentenonderzoek aanwijzingen dat voorlichting over het Europees biologisch keurmerk verschil kan maken. Krijgen consumenten informatie over het verschil tussen biologisch geteelde tomaten en niet-biologische, dan spreekt 57 % de voorkeur uit voor de biologische tomaten, ondanks de meerprijs. Krijgen consumenten deze informatie niet dan verkiest slechts 30 % biologische tomaten. De minister van LNV – in Nederland verantwoordelijk voor dit keurmerk – ondersteunt consumentenvoorlichting, maar legt geen specifiek accent bij het Europees biologisch keurmerk.

¹ www.rekenkamer.nl/actueel/nieuws/2020/05/20/minister-ondersteunt-europees-biologisch-keurmerk-weinig

2 GEEN BTW OP BIOLOGISCHE PRODUCTEN OM DE VRAAG TE STIMULEREN

In de winkel lijken gangbare en biologische voedingsmiddelen veel op elkaar. Toch zijn veel van deze producten niet een op een vergelijkbaar. Biologische producenten maken andere keuzes die beter zijn voor onder andere het klimaat, (dieren)welzijn en bodemvruchtbaarheid. Tevens bespaart deze manier van werken de belastingbetaler veel geld. Door schaalvoordeel en het afwentelen van kosten, lijken gangbare producten in de winkel goedkoper. Geen BTW op biologische producten is nodig om het prijsverschil niet langer als drempel te laten gelden, bij het kiezen voor milieuvriendelijkere producten.

De BTW-verhoging in 2019 van 6% naar 9% is extra nadelig geweest voor de biologische keuze in het schap. Immers, de hogere absolute prijs van biologische producten, heeft geleid tot een grotere procentuele stijging van de prijs ten opzichte van de niet-biologische goedkopere variant.

Al langer pleit de biologische branche voor geen BTW op biologische producten. Zo leverde een petitie op dit onderwerp in 2018 bijna 80.000 handtekeningen op. Tot op heden is een BTW-aanpassing voor biologische producten niet geïmplementeerd door het ministerie van Financiën. Belangrijkste argument is dat biologische producten niet zouden verschillen van hun niet-biologische variant. Daarbij gaat het ministerie van Financiën voorbij aan het feit dat biologische producten volgens andere regels geproduceerd worden en duidelijk herkenbaar zijn aan het biologisch keurmerk. Deze andere manier van produceren zorgt voor positieve effecten op bijvoorbeeld het klimaat, de biodiversiteit, dierenwelzijn en gezondheid.

3 IMPLEMENTATIE VAN 'TRUE COST ACCOUNTING' VOOR EEN ECHTE, EERLIJKE PRIJS IN DE KETEN

Voedsel wordt vaak zo goedkoop mogelijk geproduceerd. Maar dat betekent meestal ook dat niet alle productiekosten in het eindproduct zijn meegerekend. Het rekenkundig principe van “true cost accounting” neemt de maatschappelijke kosten van de productie mee in de prijs. Wanneer deze kosten zoals waterzuivering, gezondheidszorg of bodemzuivering worden meegenomen, zullen veel (gangbare) producten duurder worden. Duurzame en gezonde producten zoals biologische producten concurreren dan niet meer op prijs met milieuvriendelijke en ongezonde alternatieven.

Bij een overgang naar “true cost accounting”, ontstaat er een integraal beeld van de economische en duurzaamheidskosten van productie en consumptie van voedsel. Een echte prijs helpt om:

- Producenten zo duurzaam mogelijk te laten produceren.
- Bewuste consumenten het juiste product te laten kiezen.
- Overheden op de juiste manier de economie en de duurzaamheidstransitie te laten stimuleren.

De overgang naar meer duurzame productie is niet gratis. Vaak moeten er extra kosten gemaakt worden en staan er risico's tegenover. De kosten, baten en risico's moeten dan over de keten verdeeld worden. Nog te vaak trekken de boeren hierbij aan het kortste eind of levert het een te hoge consumentenprijs van het product op in de winkel. Naast een echte prijs, is het ook belangrijk te kijken naar een eerlijke verdeling van de kosten en dus een eerlijke prijs te bieden.

4 IN 2026 ZIJN ALLE PUBLIEK GEFINANCIERDE MAALTIJDEN BIOLOGISCH

De overheid zal het goede voorbeeld moeten gaan geven. Als alle publiekskeukens biologische maaltijden serveren, zal het aanbod, de inkoop en logistiek van biologische ingrediënten voor deze doelgroep steeds verder professionaliseren. Semi-overheidsinstellingen zullen naar verwachting het voorbeeld volgen. En dit heeft weer een positief effect op grote organisaties met bedrijfskantines en catering. Hoe lager de drempel en hoe veelzijdiger het aanbod, hoe kleiner de stap is voor het bedrijfsleven naar 100% biologische inkoop.

Denemarken laat zien dat een dergelijk stimuleringsbeleid succesvol kan zijn. De Deense overheid stimuleert onder andere door een betaald keurmerk voor publieke keukens en horeca, met een goud-zilver-brons variant. Dit keurmerk geeft aan in welke mate de geserveerde maaltijden uit biologische producten bestaan. In 2017 was het aandeel biologische ingrediënten in publieke keukens in Kopenhagen (900 totaal) al 89%. Met gerichte opleidingen voor het keukenpersoneel en het herstructureren van de inkoopstrategie is dit gerealiseerd zonder extra inkoopbudget. Door het kiezen voor verse biologische producten in plaats van verwerkte of halffabrikaten, minder vlees en minder verspillen is mogelijk gebleken het inkoopbudget gelijk te houden.

5 **STIMULEREN VAN HET BIOLOGISCH AREAAL DOOR BARRIÈRES WEG TE NEMEN**

Er zijn veel barrières die boeren moeten overwinnen voordat ze besluiten om te schakelen naar biologisch. De allerebelangrijkste is de vraag naar biologische producten. Als een boer zeker weet dat er markt is (en dus een goede prijs) voor zijn producten, dan is de stap om te schakelen aantrekkelijker dan bij een onzekere vraag. Dit is te zien in de biologische geitenhouderij: er was de afgelopen jaren een groot tekort aan biologische geitenzuivel. Deze sector heeft mede daardoor een sterke groei gekend de afgelopen jaren. De groei is nu weer afgevlakt omdat vraag en aanbod weer met elkaar in evenwicht zijn.

Omschakelen is een zaak van lange voorbereiding. Tussen het eerste idee en het daadwerkelijk starten met omschakelen zit soms jaren. Het gericht informeren van boeren over de mogelijkheden voor biologische productie door middel van workshops, cursussen en keukentafelgesprekken kan deze periode verkorten. Een andere barrière voor boeren om biologisch te gaan werken, is de financiële onzekerheid tijdens de omschakelperiode. Immers, boeren in omschakeling moeten eerst 2 jaar volledig biologisch werken, onder controle van Skal voordat hun producten als biologisch verkopen. De kosten gaan hier voor de baten uit. Voor plantaardige producten is het mogelijk om deze af te zetten als product in omschakeling. Het ontwikkelen van deze markt zou al de eerste meerwaarde kunnen brengen aan de teler in omschakeling.

Biologische ondernemers de ruimte geven en financiële risico's verlagen zijn een voorwaarde om grootschalige omschakeling mogelijk te maken.

6 **'BIO-CHECK' IN DE WETGEVING**

De meeste wetgeving in Nederland geldt momenteel voor alle boeren, dus voor biologische én gangbare boeren, terwijl hun werkwijze heel anders is. Hierdoor ontstaan knelpunten op het gebied van onder andere stikstof en fosfaat. Het is van groot belang dat er specifiek landbouwbeleid komt, zodat systemen afgerekend worden op hun daadwerkelijke uitstoot en boeren niet onnodig benadeeld worden door algemene regelgeving. Een "Bio-Check" op nieuwe wetgeving moet ervoor zorgen dat de wetgeving de groei van biologische landbouw niet in de weg zit.

7 HECTARE ONDERSTEUNING VOOR ECOSYSTEEDIENSTEN – OPGENOMEN IN HET GLB

Biologische landbouw levert maatschappelijke meerwaarde door de extra inspanningen op onder andere het gebied van bodembeheer en biodiversiteit. In alle EU-landen krijgen biologische boeren hier extra Gemeenschappelijk Landbouw Beleid-steun voor. Behalve in Nederland... Ons land kent een directe hectaresteen, zonder aanvullende eisen over het beheer van de grond. We moeten toe naar een Gemeenschappelijk Landbouw Beleid waarin de ecologische en maatschappelijke meerwaarde die een boer levert wordt beloond. Zo wordt het voor nog meer boeren een aantrekkelijke bedrijfsvoering, waar uiteindelijk iedereen van profiteert.

8 PACTBELEID DAT INZET OP LANGDURIG EN DUURZAAM GRONDGEBRUIK

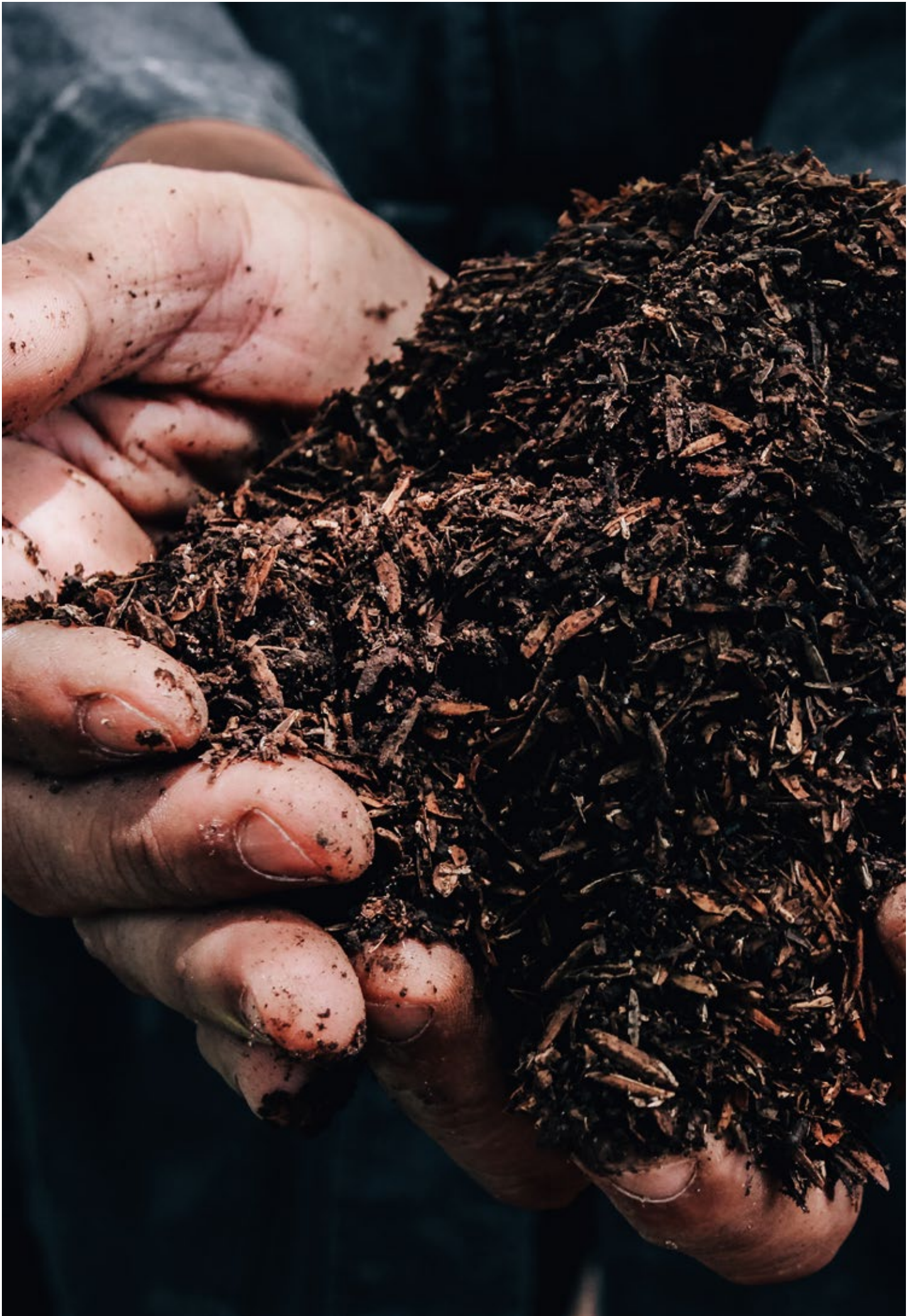
26% van de pachtgronden wordt verpacht via contracten korter dan zes jaar en dit aandeel wordt jaarlijks groter. Dit maakt het onaantrekkelijk om deze gronden biologisch te beheren. De omschakelperiode voor een boer is minimaal 2 jaar en het kost een paar jaar voordat je maximaal profiteert van een duurzaam beheerde bodem. Het is belangrijk dat grootgrondbezitters, zoals de overheid en andere organisaties die terreinen beheren, verder gaan kijken dan de hoogste bieder. Het is van grote meerwaarde als de pachter een positieve bijdrage levert voor de bodem en het klimaat. Hoogste tijd dus om het pachtbeleid op de schop te nemen.

9 GEEN PATENT OP NATUURLIJKE EIGENSCHAPPEN ÉN BELEID DAT ZORGT DAT BIOLOGISCH GENTECH VRIJ BLIJFT

Geen patenten op natuurlijke eigenschappen borgt de vrijheid voor alle veredelaars om zelf rassen te ontwikkelen die geschikt zijn voor lokale omstandigheden en klimaat. Deze vrijheid is van groot belang om de voedselzekerheid op de lange termijn te waarborgen. Daarnaast is het van groot belang dat de consument de keuzevrijheid houdt om gentechvrije producten te kopen. Biologische producten zijn op dit moment gentechvrij, en deze garantie moeten we kunnen blijven geven.

10 25% VAN HET TOTALE OVERHEIDSONDERZOEKSBUDGET NAAR BIOLOGISCHE LANDBOUW EN VOEDING

Op dit moment wordt minder dan 3% van het overheidsbudget besteed aan onderzoek op het gebied van biologische landbouw en voeding. Dit is nog minder dan het totale marktaandeel op biologische landbouw (4%) en voeding (4%). Om een groei naar 25% biologisch landbouw areaal te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat vraag en aanbod zich gelijkmatig ontwikkelen. Meer onderzoek naar het stimuleren van de vraag naar biologische producten is noodzakelijk. Maar ook de verdere ontwikkeling van de biologische landbouwsector vraagt om verder onderzoek. Alleen zo kunnen we een systeemverandering realiseren.

Bionext

World food Center

Nieuwe Kazernelaan 2 - D42

6711 JC Ede

030 - 233 99 70

info@bionext.nl

www.bionext.nl

